

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 18. III aastakäik

15. septembril 1928.

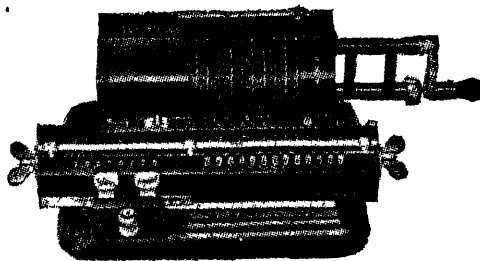
Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas .	" 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . . .	" 22.00
Välismaale .	" 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " . . .	" 12.00
Poolaastas .	" 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Meie metallitööstus vajab tollikaitset. Kesk- ja väiketöösturite kongressi puhul. 25 aastat väsimata tööd Eesti panganduse alal. Mõned ärimehe aksioomid. Maailma kaubalaevastiku praegune seisukord ja arenemine. Kraakovi majanduselu. Kust sai alguse reklaamplakat. Meetristsüsteemiliste mõõtude maksmapanemisest. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Uusi seaduseid ja määrusi. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörssid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

ORIGINAL-ODHNER

Maailma
parim
arvestus-
masin

Üle
75.000
masina
tarvitusel

A. & P. MIETENS

Merepuiestee 15 TALLINN Telefon 6-46

Peaesindus: Eesti, Läti ja Leedu jaoks.

Meie metallitööstus vajab tollikaitset.

Eesti tööstuslikus arengus, mis viimastel aastatel suuri edusamme on teinud, on olnud ja on veel praegu haigeks kohaks meie metalli- ja mehaanikatööstus. Samal ajal kui tekstiil- ja paberivabrikud, saeveskid ja puutööstused, ettevõtted keemia- ja toiduainete alal, klaasitööstus ja lõpuks paljutootav põlevkivitööstus aastast aastasse kosuvad, ratsionaliseeruvad ja laienevad, tõmbub metallitööstus kokku ja hukub. Suured metallitehased („Vene-Balti“, „Noblessner“, „Dvigatel“) seisavad praegu täiesti, need aga, mis veel töötavad, on vaatamata suurtele jõupingutustele, väljasuremisel, kuna neil praeguse olukorra juures on võimata isegi amortiseeruda, rääkimata tehnilisest ja kaubanduslisest täienemisest.

Sellisel vastolul üldise tööstusliku arengu ja mehaanikatööstuse languse vahel on muidugi oma sügavad põhjused, mis pesitsevad üldises ja põhjendamatus pessimismis, mis juba kauemat aega on valitsemas mõningate meie juhtivate ringkondade suhtumises mehaanika- ja metallitööstusse. Kui veel mõne aasta eest võis leida mingisugustki õigustust sellisele pessimismile, siis on praegusel ajal sellest mõjutatud poliitika jätkamine seotud ülisuure kaotusega kogu meie rahvamajandusele.

Meie majanduslik tõus vajab järjest enam iga-suguseid mehaanilisi sisse-seadeid ja metallitööstuse saadusi, mida meie praeguse olukorra juures importeerime välismaalt. Nii tarvitatakse suurem osa meie tööstusse investreeritud põhikapitalist välismaal ja meie tööstuslikud ettevõtted muutuvad alalisteks maksumaksjateks välismaa, peamiselt Saksamaa, tööstusele.

Kuivõrra välismaa mehaanika- ja metallitööstuse saaduste sissevedu on kasvanud viimaste aastate jooksul, näitavad allpooltoodud statistilised andmed:

Sissevedu 13. ja 15. rühma järele (milj. mk.) (s. t. metallitööstuse saadused ja iga-sugused masinad).

1925. a.	1926. a.	1927. a.
998	1.164	1.374

Veel iseloomustavamad on andmed, kui analüüsida sissevedu üksikute tariifiparagraafide järele.

Mis ütlevad siis need andmed? Nad näitavad, et malmivalu sissevedu kasvas 1925. a. — 1927. a. 3,7 milj. mk. pealt 14,6 milj. mk. peale, et iga-suguste pressitud, taotud ja poolvalmis rauasaaduste (§ 151 ja 153) sissevedu kasvas 40 milj. mk. pealt 101 milj. mk. peale, et katelsepa-

tööde sissevedu kasvas 20,9 milj. pealt 58 milj. peale, et lõpuks mitmesuguste (eraldi nimetamata) masinate ja nende osade sissevedu kasvas 155 milj. mk. pealt 180 milj. mk. peale.

Näib, et nii kiire sisetarviduse kasvamine juures metalli- ja mehaanikatööstuse saaduste järele meie tehased esimeses järjekorras oleksid pidanud oma koormatust suutma tõsta ja tööd laiendada. Tegelikult näeme aga vastupidist: siseturu mahutavus kasvab kiirelt, kuid meie tehaste koormatus langeb. Milles seisavad selle kurva nähtuse põhjused? Neid on palju, kuid peapõhjus seisab selles, et meie siseturu väravad on pärani välismaa mehaanika- ja metallitööstusele avatud ja selle saadused pääsevad vabalt meie turule. Olles kodumaal kaitstud, võidab välismaa tööstus endale Eestis kergesti domineeriva seisukoha.

Et meie mehaanikatööstuse siseturult väljasurumise peapõhjuseks on meie tollimaksud ja mitte meie mehaanikatööstuse saamatus ja sise-mine nõrkus, on näha juba sellest, et „Krulli“ vabrikul korda läks siseturu tellimiste vähenemist kompenseerida välistellimiste kasvamisega. Samal ajal kui sisetellimised kahanesid 61 milj. pealt 1926. a. 47 milj. peale 1927. a., kasvasid välistellimised 5 milj. mk. pealt 25 milj. mk. peale. „Krulli“ vabrik ehitas suure külmutushoone Riiga, seab üles suure tapa- ja külmutushoone Meemelis, „Imarine“ täidab Läti ja Soome tellimisi, aga Eesti tellimised lähevad välismaale.

Välismaa mehaanika- ja metallitööstuse saaduste täiesti vaba sissepääs Eestisse, mis eriti energiliselt ära kasutatakse Saksa firmade poolt, kes hea reklaamioskuse ja hästikorraldatud agentuuride kaudu harjutasid meie tarvitajaid pöörma tarviliikkude saaduste saamiseks mitte kodumaa, vaid välismaa tehaste poole, on viinud nii kaugemale, et meie silma all sünnivad asjad, mis lubamatud on nii rahvastunde kui ka rahvamajanduse huvide seisukohalt.

Võiks tuua lugematuid näiteid, nendest kumiseb meie ajakirjandus, kus meie ettevõtted oma tellimised välismaale annavad saaduste peale, mida väga hästi Eestis kas juba valmistatakse või valmistada võidakse. Nad teevad seda seepärast, et riik seda neile lubab, sest riik, kaitstes tollidega meie muid tööstusharusid, pakub mehaanikatööstuses tollikaitset ainult ühe tehase elektrotehnilistele saadustele, jättes aga muud mehaanikaetevõtted täiesti kaitseta välismaa tööstuse pealetungi ees.

Kui valitsus tunnistab meie metalli- ja mehaanikatööstuse tähtsust, kui ta tahab hoolitseda meie kvalifitseeritud metallitöölise huvide eest, kellest suur osa töötab kas võõral alal või seisab hoopis töötatöölise nimekirjas, vähem osa aga töötab minimaalse töötasu eest, siis tuleks tal mehaanikatööstuse suhtes maksev tollitariif viibimata revideerimisele võtta.

Tahame loota, et valitsus selle küsimuse tõsidusest ja tähtsusest riigi ning rahvamajanduse

kohta aru saab ja edasilükkamatult lõpu teeb seni kestvatele Eesti mehaanikatööstuse hävimisele ning maksma paneb vajalised kaitsetollid. Sellega avaneks võimalus mehaanika- ja metallitööstuse arenemiseks ja seal tööd leidvate kvalifitseeritud metallitöölise seisukorra parandamiseks.

Samuti oleks tarviline, et valitsus kõik oma mõju maksma paneb selleks, et niihästi riigi- kui ka eratellimised, mida kohalikud metallitehased täita võivad, põhjendamata välismaale ei valguks.

Kesk- ja väiketöösturite kongressi puhul.

17. septembril s. a. astub Tallinnas, „Estoonias“, kesk- ja väiketöösturite kongress kokku.

Kui paari aasta eest Pärnus peeti töösturite kongressi, millest ka peajasjaliselt väike- ja kesk- töösturid võtsid osa, siis võeti kongressi lõpul sooviavaldus vastu järgmist kongressi kokku kutsuda Tallinnas. Ei seatud sel korral küll üles ühtki küsimust, mida tulevane kongress peaks arutama ja mille üle võtma seisukohta, vaid talitati arvamises, et aja jooksul küsimused ise kergivad päevakorradele, mille arutamiseks töösturitel maksaks tulla kokku.

Nüüd on nähtavasti, „aeg täis saanud“, küsimusi on kogunenud ja nende arutamiseks kongress kokku kutsutud. Kui kongressi päevakorda vaadelda, siis peab tunnistama, et kokkukutsujad kongressile arutamiseks terve rea küsimusi ette panevad. Tähtsamad neist oleksid:

1. Haigekassad ja õnnetujuhtumiste vastu kinnitamine;
2. pagari- ja leivatööstuste öötöö keeld;
3. tööstusõpilaste küsimus;
4. töösturite pensionikassa.
5. tööstuskoolid ja tööstusõpilaste koolid;
6. kesk- ja väiketööstuse seisukord Eestis;
7. riigikogu tegevus ja ülesanded kesk- ja väiketööstuse arendamisel;
8. Tallinna linnaomavalitsuse tegevus ja ülesanded kesk- ja väiketööstuse arendamisel;
9. käsitööseaduse eelnõu.

Ja veel mõned vähema tähtsusega küsimused.

Ei või salata, et mõnigi kongressi päevakorras olev küsimus meie kesk- ja väiketöösturitele eriti tähtis ja selle arutamine asjasthuvitatud isikute vahel väga soovitatav. Juba, näiteks, haigekassade küsimus üksi annab kongressile palju kõnet, sest töösturitele tundub praegune haigekassade korraldus koormavana ja ka ülekohtusena. Samuti võimaldab kõneainet ka rida

teisi küsimusi. Kuid see äitaks tööstureid edasi vahest liialt vähe, kui ainult arvustamiseks ja kurtmiseks kokku tullakse. Mõne krõbeda resolutsiooniga, mis ehk küll peale vaielusi meelterahustamiseks mõjub, ei saa ka kuigi palju kätte, nagu seda ka tänini pole kätte saadud, mida resolutsioonides vahest küll soovitud, vaid kongressid, olgu need kelle omad tahes, peaksid meil asuma rohkem ülesehitavale tööle kui arvustamisele. Selleks tahaks küll näha, et kongressi kokkukutsujad ja korraldajad ka omalt poolt esineksid valmisenõudega ja kavadega, milliseid võiks anda edasi kongressi seisukohtadega asutustele, kes seatud on meie tööstuse seisukorda korraldama. Pikal real töösturite kongressidel, mis peetud meil Eestis, pole aga nende ridade kirjutaja veel kunagi näinud mingid valmisenõusid ega kindlakujulisemaid kavasid, kuna aga need kongressid on harilikult kujunenud ikka suurteks kõnekoosolekuteks. Seega on nende mõju ka vähenenud. On ju loomulik, kui inimesed igast riigi servast tulevad kokku, et nad siis ka kõike, mis südamele kogunenud, välja puistavad, kuid kas see asja palju parandab, on muidugi teine küsimus.

Seisukorra parandamiseks tuleks pakkuda positiivset tööd. Nagu nende ridade kirjutaja kuuleb, ei ole meie väiketöösturid kuigi palju toonud oma esitisi Kaubandus-tööstuskotta, kes ometi peaks olema asutuseks, kus meie tööstuse olukord leiab igakülgselt kaalumist. Võib olla, on Koda veel noor asutus ja meie töösturid pole jõudnud temaga ja ta tegevusega lähemalt tutvuda, kuid aeg selleks peaks ometi kätte jõudnud olema. Meil tuleks jõudude koondamisele panna rohkem rõhku, kuid seevastu töötatakse mõnel pool just jõudude killustamise sihis. See on kahjulik. Võib olla, et mõnel tegelasel on isiklikud vastolud Kojaga ja tema tegelastega, aga isiklikkudest asjadest tu-

leks tõusta kõrgemale. Lõppeks on Kojaga valimine ka töösturite ja kaupmeeste eneste käes, kes sinna võivad saata tegelasi, keda nad ise arvavad heaks. Aga tihedasse kontakti tuleb töösturitel jääda oma Kojaga, see on peanõudmine.

Kongressi päevakorra üheks punktiks on töösturite organiseerimise küsimus. Tuleks tõsiselt rõõmustada, kui meie töösturid rohkem organiseeruksid ja endist rohkem ühtmeelt ja üht tervikut üles näitaksid. Kui käesolev kongress aitaks selleks kaasa, siis oleks hea. Kahjuks ei leia aga meie kongressi kutse juures ühtki kava, mille järele tahetakse organiseerimist hakata korraldama. Ei või just nuriseda, nagu oleks meil töösturite seltse või ühisusi liig vähe, nende arv on väikese Eesti kohta keskmine. Aga kuidas tõsta nende organisatsioonide teovõimet, nende algatusjõudu, selle üle tuleks tõsisemalt mõelda. Võib olla paraneb asi siis, kui Koda avab oma osakonnad suuremates keskpunktides, nagu Tartus, Narvas ja Pärnus, aga ka nende

tegevus võib ainult siis nii palju viljakas olla kui palju kaupmehed ja töösturid ise avaldavad algatus- ja teovõimet.

Praeguse kongressi heast kordaminekust annaks parima tunnistuse, kui kongressi korraldajad kongressi lõpul esitaksid vastavatele asutustele rea sisuliselt läbikaalutud ja ajakohaseid kavasisid, mitte ainult arvustavaid resolutsioone. Protesteerida ja siis päevakorras edasi minna — see pole suur tarkus. Samuti ei vii meie tööstust põrmugi edasi ega paranda töösturite olukorda ülespuhutud nõudmised, mida ei saa rahuldada valitsus ja seadusandlik võim. Ühiskonnas ei saa ükski ühiskonnakiht oma huviseid ülemäära üles upitada, vaid huvide rahuldamine võib sündida ikka ainult kogu ühiskonna huvide piires. Seda tuleks meeles pidada igal pool ja igal ajal.

Loodame, et kesk- ja väiketöösturite kongress suudab tõuget anda asjaliku tööga meie tööstuse tervendamisele, ja selleks soovime talle kordaminekut.

—11

25 aastat väsimata tööd Eesti panganduse alal.

Tallinna Kredit-Panga direktori ja looja Arth. Uibopuu 25 aasta ameti juubel.

Tallinna Kredit-Panga direktor A. Uibopuu.

Laupäeval, 8. sept. s. a., pühitses meie tusedam tegelane panganduse alal, dir. A. Uibopuu, oma 25 aasta ameti juubelit. Oma tegevusaja

jooksul Eesti rahaasjanduses on dir. Uibopuu ligi 20 aastat juhtinud Tallinna Kredit-Panka, olles selle direktoriks panga asutamisest tänapäevani, välja arvatud üks aasta, mil juubilar oli Eesti Panga presidendiks.

Dir. Uibopuu osava juhtimise ja väsimatu töö tagajärjel on end. väike Tallinna Vastastikune Krediidühisus, vaatamata rasketele aegadele, arenenud välja nüüdseks Tallinna Kredit-Pangaks, suuruselt teiseks erarahaasutiseks Eestis. Panga tegevuse kasv on olnud eriti hoogus viimase viie aasta jooksul, mil ta kapitalid on tõusnud enam kui 170 miljoni ja bilanss 1 miljardi sendi peale.

Alates oma tegevust pangas ajajärgul, mil Eesti ettevõtetele Vene võimude poolt püüti teha igasuguseid takistusi, tuli juubilaril panga tegevuse juhtimisel põrgata kokku paljude raskustega, kuid et pank oli tekkinud Eesti areneva majandusliku elu tungival vajadusel, võitis ta Eesti seltskonnas lühikese aja jooksul lugupidamise ja poolehoidu ja arenes peagi Eesti rahaasutiste keskel suurimaks ja tähtsusele esimeseks erapangaks, mille abil nii palju Eesti tähtsamaid majanduslikke ning kultuurilisi ettevõtteid oma tegevust on võinud arendada.

Juubilar on sündinud 31. dets. 1878. a. Võrumaal, keskkoolihariduse saanud Tartus ja Riia politehnikumis õppinud kaubandusteadust. Esi-

mene teenistuskohast panganduse alal oli juubilaril Pihkva kaubanduspangas, kust ta 1905. aastal kutsuti Tartu Vastastikkuse Krediitühisuse asjaajajaks. Tartust tuli juubilar 1907. a. Tallinna Vastastikkuse Krediitühisuse, praeguse Krediit-Panga, direktoriks, kellena püsib tänapäevani. Peale selle on dir. A. Uibopuu ka veel kauemat

aega Pankade Nõukogu esimees ning tegev mitmes majanduslikus ja kultuurilises organisatsioonis.

Soovime lugupeetud, tüsedale töömehele oma poolt juubeli puhul südamest õnne, missuguse sooviga, oleme kindlad, ühineb kogu kodumaa ärirahvas.

Mõned ärimehed aksioomid.

„Aeg on raha“, eriti ärimehel. Igaüks meist tunneb seda ütelist, kuid ainult vähesed aimavad tema tähtsust. Veel vähem on aga neid, kes oma aega õigesti kasutades seda tõsiselt hindavad. Kui meie midagi hindame rahaga, siis peab sel olema teatud väärtus. On aga ajal oma väärtus, siis tuleb temaga ümber käia kokkuhoidlikult. Kuid mitte igaüks ei oska oma aega kasutada otstarbekohaselt ja produktiivselt.

Ajakohases ettevõttes maksu põhimõte: head kasud peavad võimaldama töötajate parandamise ja tööaja lühendamise. See on kasulik ettevõttele ja — arusaadavalt — ka töölisele. Palgaloode parandamine ja mõnususte suurendamine, mis võimaldub äritegevuse laiendamise tagajärjel, on ühevõrra kasulikud mõlemale poolele. Välismaal, eriti Ameerikas, on nende küsimuste uurimiseks väga palju ära tehtud. Tuntud organisator Mr. H. Casson, kes toimetab aegkirja „Efficiency Magazine“, seab üles rea aksioome ärimehel, millest toome allpool mõned kokkuvõtlikult ka „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ lugejatele.

1. aksioom.

Peab olema vähemalt kaks poolt, et toimida mingisugust äri.

See näib juba liig lihtsana ja seda lugedes mõtlete teie: „Arusaadav! Kas keegi selle üle vaidleb?! Milleks asjata aega viita?“

Vabandage! Tuletage meele, mis tähendab aksioom — tõde? Kas olete unustanud, et matemaatika aluseks on kõige lihtsam ja harilikum aksioom? Kuuldes seda olete temaga kohe nõus. Kuid kas olete kunagi seitsaadik, kui seda esimest korda kuulsite, selle üle järele mõelnud? Ei. Ainult kõmu huvitab meid!...

Inimsugu elas mitmed sajandud ega aimanud midagi vereringvoolust. Caesar ei teadnud seda, Cromwell ka mitte. Kuid sellest peale, kui Garway tegi selle leiutise, me ei kuulegi muud, kui: „Nojah, veri tsirkuleerub...“ Kas see pole ükskõik, kes selle leiutas?

Meie esimene aksioom ütleb, et ei saa teha mingisugust äri, kui ei ole kaht poolt.

Ka Robinson Crusoe pidi ootama Reede ilmutumist, et teha „äri“.

Keegi ei saa iseendalt osta ega enesele müüa.

Huvitatud isikute arv igas äris on piiramatult. Tuhanded töölisi töötab klaveri valmistamisel, mis vahetatakse hiljem automobiili vastu, mis omakorda valmistatud teiste tuhandete poolt.

Kuid tööstus on üks, kauplemine aga teine. Paljud tööstused on jäänud kängu, et unustasid lihtsa tõe: et teha äri, selleks on tööstusest üksik vähe.

Keegi võib küll mingisuguse asja üksikult valmistada, kuid äritegemiseks mingisuguse kaubaga on tarvis kaht. Seepärast on tööstus vaid siis elujõuline, kui talle seltsib uus tegur — müük.

Vaatame selle tõe valguses Inglise töösturit. Kui arvestada ainult pooledki tema vigadest, siis käib ülaltoodu eriti just tema kohta.

Kes valmistab kaupa oma isikliku maitse ja tõekspidamise järgi ja letile laob ajast maha jäänud sordid, ilma et paneks tähele ostja soove, on kindlasti kurt meie esimese tõe vastu.

Kogu maailm teab, et Inglise kaup on sooliline ja hea, kuid tal puudub siiski midagi. Lühidalt — ta ei vasta täieliselt kohalikkude ostjate nõudmistele. Inglise vabrikandil puudub osavus kohaneda. Selles ei või olla kahtlust, liig palju välismaa arvustajaid on sellest rääkinud. Mis tähendab oskus kohaneda? See on oskus mõista mitte üksnes tarvitaja soove, vaid ka ta mõtteid, ja siis kõik püüdmised suunida nende rahuldamisele.

On võimatu vaielda kaotuse vastu, mis Inglise tööstus ja kaubandus välismaal on kannatanud selle tagajärjel, et Inglise vabrikandid ei tahtnud arvestada kohalikkude ideede ja harjumustega.

Tõepoolest, ma kahtlen, et Inglise vabrikant kunagi võtaks vastu tellimise 100.000 vankri peale 9 rattaga.

— „Milline mõttetus!“ ütleks ta. „Vankril ei või olla 9 ratas, seda tellimist on võimatu vastu võtta. See tellimine on lihtsalt rumal!...“

Kuid ometi on selline „rumalus“ ainult geograafiline küsimus. Vanker, mis oleks naeruväärne Manchesteris, ei ole seda, näiteks, Braasiilias. Vaadake viljaveovankreid Argentiinas, missuguste rattad on 8 jalga kõrged ja seejuures täiesti määrimata. Loomulik, et säärased vankrid Londoni peatänaval takistaksid liikumist, Argentiinas aga on nad oma kohal.

„Ärge unustage seda, kes etendab äris teist osa!“ Ärge unustage tema tähtsust. Ta soovid võivad olla naeruväärsed ainult seepärast, et nad lähevad lahku teie omadest.

Äripraktikas on see tähtsamaid põhimõtteid. Äril pole kaht külge, nagu „kull ja kiri“, äris on mõlemad pooled „kirjad“. Äri on mäng, mida mängitakse kahekesi. Ta on nimelt õiglane mäng.

Kuid osavusest üksi on äritegevuses vähe. Äraeksinu üksikul saarel võib hakata töösturiks, kuid kaupmeest temast ei või saada.

Niipea kui on saadud aru esimese aksiooni

tähtsusest, saab kohe selgeks ka tarvidus osavast, teadlikust ja ettevaatlikust müügist ja asjakohasest reklaamist. Ainult hea kauba valmistamisega pole ülesanne kaugeltki veel täidetud.

Juba mõnd aega on oskus näidata kaupa, tarvitaja tähelepanu tõmbamine sellele, tema soovide täitmine saanud elukutseks. Esimese aksiooni mõte on selle ülesande ellu kutsunud, mille a ja o on — leida osav „teine“ äri toimimiseks.

Võiks veel öelda mõndki esimese aksiooni kohta, kuid sellest jätkub. On küllalt, kui aita me oma lugejail teha „äri“ ja saavutada kerge- ma vaevaga suuremat kasu.

Esimene tõde on aluseks, millele rajame järgnevad read. Me teame, et iga äri võib vaadelda kahest küljest. On palju kordi tarvitatud marssal Fieldi armastatud lauset: „Kliendil on alati õigus!“ Sellest selgub, kui kõrgesti hindas ta kliendi tähtsust. Igaüks teab, et marssal Field seisis Ameerika kaupmeeste eesotsas ja jättis peale oma surma järele varanduse 60 miljonit dollarit.

Siit järgneb, et on tarviline võtta arvesse mõlemate poolte vaateid ja soove.

(Järgneb.)

SKF

täielised transmissiooni sisseseeded

alati ladust saadaval.

Igasugused plaanid, üksikud joonistused ja nõuanded maksuta.

K.-m. Vennad Uibopuu,

Tallinn, S. Karja t. 23. Tel. 17-15.

Maailma kaubalaevastiku praegune seisukord ja arenemine.

E. M.

Uuem „Lloyds Register Book“ toob viimase ülevaate maailma tonnaashi ja selle arenemise kohta. Selle järele oli kogu tonnaash (lugedes üle 100 reg.-tn.)

	Br. reg.-tn.
Aurikud, mootorlaevad	65.159.413
Purjelaevad	1.795.243

Kokku 66.954.659

Juunist 1927. a. kuni 1928. a. on tonnaash suurenenud kokku 1.761.749 tn. võrra, mis rekordne peale 1922. a. (1926.—27. a. oli 408.540 tn.). Mõjuvam suurenemine on olnud Inglismaal (566.328 tn.) ja Saksamaal (414.205 tn.), kuna Prantsuse ja Itaalia on näidanud vähenemist.

Arvestades ainult auru-mootorlaevu, näeme võrreldes 1914. a. järgmist pilti (n. reg.-tn.):

	1914. a.	1928. a.	Vahe
Inglismaa	18.892.000	19.754.000	+862.000
Ingl. asum.	1.632.000	2.750.000	+1.118.000
Ameerika Ü.-r.	2.027.000	11.154.000	+9.127.000
Jaapani	1.708.000	4.140.000	+2.432.000
Saksamaa	5.135.000	3.738.000	-1.397.000
Itaalia	1.430.000	3.349.000	+1.919.000
Prantsusmaa	1.922.000	3.256.000	+1.334.000
Norra	1.957.000	2.954.000	+997.000
Hollandi	1.472.000	2.809.000	+1.337.000
Rootsi	1.015.000	1.412.000	+397.000
Greeka	821.000	1.188.000	+367.000
Hispaania	884.000	1.138.000	+254.000
Daani	770.000	1.042.000	+272.000
Muud maad	3.497.000	4.021.000	+524.000
	43.144.000	62.705.000	+19.561.000

Näeme, et kaubalaevastik on kasvanud võrreldes 1914. a. tervelt 45% võrra. Võrdluseks olgu nimetatud, et eelmise 14 a. jooksul (1900—1914) oli kasvamine 23 milj. tn. või 103% võrreldes 1900. a. Seejuures peab märkima kolme asjaolu, mis tonnaashi kasvule eriti kaasa on mõjunud: 1) Tanklaevade rohke nõudmine (nafta veoks), millede tonnaash ligi 7 milj. 2) Suurte reisijate-laevade tonnaashi tõus ja 3) Ameerika tonnaashi ebakordne kasvamine.

Laevastiku vanaduse kohta andmed näitavad, et alla 5 a. on 15% ja üle 25 a. 15,4%.

Masinate tüübi kohta võiks öelda, et purjelaevad on sihikindlalt kadumas teiste tüüpide arvel, mida näitab järgmine tabel:

	1914. a.	1928. a.
Purjelaevu ja merepraame (% %)	8,06	2,68
Aurikuid sütega köetavaid	88,08	60,01
Aurikuid õliga köetavaid	2,65	28,05
Mootorlaevu	0,45	8,01

Eriti paistab silma purjelaevade kadumise kõrval mootorlaevastiku kiire kasvamine, mille tonnaash tõuseb nüüd 5½ milj. tn., kuna ta 1914. a. oli ainult 220.000 tn. Viimase 12 kuu jooksul on mootorlaevade tonnaash tõusnud 1.161.000 reg.-tn. ja kolbemasinatel ainult 280.000 tn. võrra. Mootorlaevade protsent aurikutest on üksikutes maades eriti suur: Daanis 37,9%, Rootsis 34,8%, Norras 33,9%, Saksamaal 14,7%, Inglismaal 9,1%, Jaapanis 3,9%.

Huvitavad on andmed ka laevade kaotuse (mereõnnetused) ja mahalõhkumise kohta. Hukumise protsent on aast-aastalt vähenenud, jõudes nüüd 1923.—1927. a. 0,71%, kuna 1909.—1913. a. ta oli 1,17%, seega 50% võrra paranemist.

Mahalõhkumise läbi vähenes tonnaash:

	reg.-tn.
1905.—1909. a.	120.000—252.000
1910.—1914. a.	88.000—246.000
1915.—1920. a.	keskm. 10.000
1921. a.	77.500
1922. a.	315.000
1923. a.	963.000
1924. a.	1.174.000
1925. a.	653.000
1926. a.	799.000
1927. a.	403.000

Näeme, et alates laevasõidu kriisi aastast 1921, hakkas võrdlemisi mõjuv tonnaashi lõhkumine vanade laevade arvel, mis sõja-aastatel tekkisid. Kuid 1928. a. läks see arv kahjuks tagasi, seisma pannes seda mõjuvat tonnaashi reguleerimist. Huvitav on märkida, et Inglismaa, kes omab ½ maailmatonnaashist, lõhkus viimase viie aasta jooksul vaid 946.000 tn., kuna teised riigid üle 3 milj. See näitab, et inglased katsuvad oma vana tonnaashi võimalikult teistele maha müüa, mis üldiselt ju teada.

Ka laevade ehituse kohta annab Lloyd'i pooleaasta kokkuvõtte täielise pildi, millest toome ainult võrdlevad andmed ehitusel oleva tonnaashi kohta juunis:

	1923	1927	1926	1913
Kokku n. reg.				
tn.	2.660.462	2.840.000	1.970.677	3.446.558
Sellest				
Inglismaa	1.202.610	1.390.388	841.338	2.053.241
Saksamaa	407.534	407.620	148.851	565.951
Hollandi	173.190	171.825	148.245	115.605
Itaalia	154.111	226.774	287.346	73.389
Prantsuse	125.984	136.474	153.955	243.404
Vene	115.298	75.340	—	31.595
Jaapani	111.325	21.950	38.270	58.634
Daani	98.403	78.280	42.672	23.332
Rootsi	101.700	54.220	40.857	8.120

Ehitusel olevast tonnaashist on:

	tk.	tn.
aurikuid	329	1.138.463
mootorlaevu	276	1.500.544
purjel. ja pr.	45	21.455

Näeme, et ehitusel olev tonnaash on võrdlemisi suur, kuid näitab vähenemise tendentsi, mille tõenduseks võiks nimetada, et üksi Inglismaal on viimase kuue kuu jooksul 240.000 tn. vähem alatud kui valmis ehitatud. Üldiselt on veerandaastas, mis lõpeb 30. juuniga, alatud 540.000 tn. ehitust üle maailma, mis ka näitab kahanemist, kuna vette on lastud 660.000 tn.

Üldiselt on seisukord laevade ehituse turul halvem kui läinud aastal, mis muidugi võistlust sünnitab ja hindu alla pressib. Eriti paistab silma peale Inglismaa vähene laevade tellimine viimases veerandis Saksamaal (33.000 tn.), Prantsusmaal (17.000 tn.), Daanis ja m. Venes on alustatud 38.000 tn. ja üldse näitavad enamased suurt aktiivsust kaubalaevastiku suurendamisel. Viimasel ajal alatud laevadest paistab silma Inglismaal uue 60.000-tn. reisijateauriku ehitus, milleks riik ja vastav linn võimaldavad 2—3% laenu. Ka Daanis, Rootsis ja Saksas soodustab ehitamist odav laen riigi loetusel.

Kraakovi majanduselu.

Meie kaastööliselt Poolas.

H. Haljaspõld.

Kraakov on n.-n. Väike-Poola söe- ja tööstusriikka piirkonna olulise tähtsusega kese. See basseini, mis üldiselt tuntud Kraakovi tööstusbasseini nime all, moodustab ühe suuremaist Poola tööstusterritooriumest, ja teda iseloomustab töeharude mitmekesisus võrdlemisi kitsapiiridelisel maa-alal. Suurepärased looduslikud tingimused, söekaevanduste lähedus, head raudteeühendused ja eriti kaubandusliku tegevuse traditsioonid töötavad linnale ilusat tulunduslikku tulevikku. Niihästi kodu- kui välismaa kapitalistid on siin oma raha tööle rakendanud ja nagu kinnitavad siinse kaubandus-tööstuskoja ringkonnad, olevat tekkimas veelgi uusi suuri ettevõtteid.

Eriti hästi on arenenud kaks tööstusharu — kivitööstus ja toiduainete valmistamine.

Esimesse liiki kuuluksid peamiselt suured semendi- ja dolomiiditehased Kraakovis ja ümbruskonnas kui ka muud keraamikatooted eriti betooni ja asbesti näol. Valmistatakse aga ka luoja, kunstlikke ehitus- ja ehtekive, palju on kivi- murde, liivaauke ja klaasitehaseid. Kraakovi keraamikatööstus omab esimese koha kogu Poolas, ja ta mõju ulatub Poola riigi kaugeimassegi soppi ja isegi üle piiride.

Toiduainete valmistamisel kuulub Kraakovile esimene koht nimelt šokolaaditööstuses ja selle tööstuse kõrvalharudes, nagu kompekkide tegemises jne. Peale selle on siin tähtsad veskid, mis jahvatavad niihästi rukist kui nisu. Ka siinset õlletehased, millest üks kuulub praegugi veel Austria ertshertsog Albrechtile, on suure tähtsusega. Suitsusingi tootmise alal töötab rida ettevõtteid, kelle eksportarend praegu juba jälle on saavutanud 1914. a. nivoo. Neid ridu täiendavad viinaköögid, siirupi- ja puuviljakonservide vabrikud. Ka valmistatakse siin kolmes tehases isegi šampanjat, rääkimata teistest marjaveinidest.

Raua- ja metallitööstuses väärivad tähelepanu valukojad, traadi-, naela- ja kruvivabrikud, raud- ja tsinkplekritehased ning paar masinavabrikut, milledest üks (Zieleniewski) on koguni väga suur. Valmistatakse veel raudvõrke, malmiahje, metallnööpe jne. Ehitatakse suurt terastroside ja kaablivabrikut.

Näiliselt suure tähtsusega on Kraakovi puutööstus ja ka metsakaubandus. Ümbruskonnas leidub terve rida suuri saeveskeid, paar mööbli- ja parketitehast ja veel üksikuid korvitööstusi. Linn eksporteerib toor- kui ka ümber- töötatud metsa, puupaberit ja telegraafiposte.

Nahatööstuses paistab silma parkali-

tegevus. Töötab aga ka üks kaunis uudse sisseadega saapavabrik.

Eriilmelises paberitööstuses näeme sigaretipaberi ja paberossikestade valmistamist. See on üks osa Kraakovi kuulsusest. Valmistatakse aga ka kirjapaberit, ümbrikke, paberitorbikuid, etikette, vihke ja mängukaarte.

Polügraafiline ja trükitööstus on Kraakovis hästi arenenud. Seda juba pikemat aega. Siin olevat ligi kaksikümmend trükikoda, mitu litograafiat, kuid ka rotogravüür, heliogravüür, offset ja teised modern-tehnikad on tuntud. Kraakov omab suurima ajalehepalee Poolas („Ilustr. Kuryer Codzienny“).

Keemiatööstust esindavad kaiks õlivabrikut, mitu laki-, värnitsa- ja õlivärvitehast ja üks väga suur tindi- ja maalijatavete tööndus (Jiskra-Karmański). Kuid ka farmatsöidilised preparaadid, kosmeetika- ja parfümeeriaained valmistatakse vähemalt koduse turu jaoks otse kohapeal.

Manufaktuurtööstuse keskse Kraakovi ringkonnas asub Kraakovist mõnikümmend kilomeetrit lõunapool (Biala, Kety, Andrychów). Kraakovis asub tähtis trikoo- ja pesu-

tööndus. Kuulsad on Kraakovi broderiid ja pitsid. Ja mitte vähem Kraakovi karusnahatööstus.

Väga arvukad on kunsttööstuse saadused, nagu kunstilised mänguasjad, jõulu-puuehted, kunstlilled, siidsallid, paelad, kunstkoitetööd ja üldse käsitöösaadused. See haru töötab eriti välisurgude jaoks.

Mis puutub kaubandusesse, siis olevat ta võrreldes ennesõjase ajaga tunduvalt laienenud, ja seda niihästi impordi (nahk, paber, keemiatooted, elektritarbed jne.) kui ka ekspordi alal. Ekspordi alal tuleb eriti mainida järgmisi aineid: tsink, kivisüsi, toorpetrooleum ja tuleisained, mineraalvaha, alkohol, puu, pajuviitsad, sigaretipaber, karielajad, sead, liha igal kujul, munad, linnud, seemned ja vili, puuvili, juurvili, õlitaimed, toornahk, suled ja udusuled, karusnahad jne.

Raske on siin muidugi ütelda, missugune võiks olla Kraakovi tähtsus Eesti kaubandusele. Siiski arvan, et poleks liigne, kui Eesti siingi esitatud oleks aukonsuliga. Ja aukonsulit leida selles 200.000 elanikuga linnas pole vist raske.

Kraakovis, 15. augustil 1928. a.

Kaubandus-tööstusaktsiaselts

„KREENBALT“

Tallinn, S. Karja 13.

Postkast 346

Telegr. aadr.: „KREENBALT“ Tallinn, Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58 ja 31-02.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

**Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.-ü. vabriku,
Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise A.-S.,
Sindi Kalevivabriku Ühisuse, end. Vöhrmann ja Poeg,
Eesti Niidi Vabriku Ühisuse.**

Kõikide ülevalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük. nimelt:

**igasugused puuvillariided: pleekimata, pleegitud, värvitud,
trükitud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vatt j. n. e.**

**Härrade ja daamide palitute, kostüümide,
üllikondade riided, tekid, rätikud, villane vatt jne.**

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

Kust sai alguse reklaamplakat.

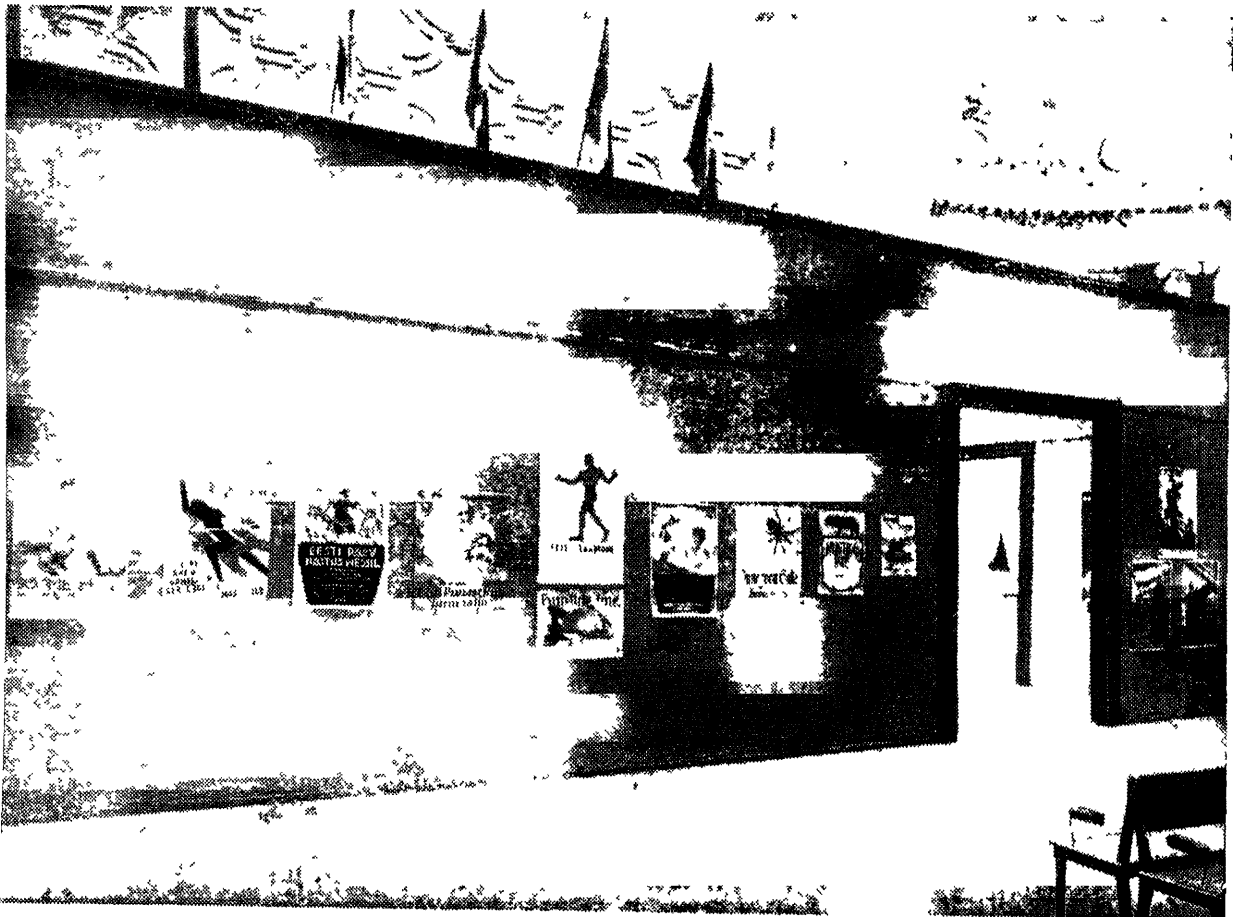
Kultuurilm võlgneb Prantsuse rahvale tänu mõnegi suuisaavutuse eest, olgu tehnika, kunsti, muusika või mõnel muul alal, mis on saanud toetavateks sammasteks euroopalikule kultuurile. Ka reklaamplakati leiutamise au kuulub prantslastele, kuna uurides tänapäeva moodsa reklaami avaldusviise ja arengut, eriti reklaamplakati ajalugu, viivad andmed meid jallegi prantslaste juure.

See oli XIX sajandi viimasel veerandil, või pisut hiljem, kui Prantsuse kunstnikud Chérot, Steinleu ja Lautrec panid reklaamplakati arenemisele kindlama aluse.

Inglismaal arendas esimesena seda ala peamiselt kunstnik Pensfield ja Ameerikas Bergerstoff. Hiljem tõusid igast rahvusest kunstnikud ja graafikud, kes pühendasid oma tegevuse plakatikunsti arendamisele.

Eestis, kelle kultuur L.-Euroopa mõistes veel õige noor, ulatub reklaamplakati ajalugu aastat 15 tagasi. Kuigi juba enne seda ilmusid üksikud plakatid, siis olid need väga juhuslikku laadi ning kandsid kõigiti abituse ilmet. Alles Eesti iseseisvusega teeb meie reklaamplakati areng suure hüppe edasi.

Meil on juba mitmeid kunstnikke, kes maalivad reklaamplakateid ja on tõstnud selle ala peaaegu euroopalikule kõrgusele. Mõnedki neist kunstnikest, kes on just spetsialiseerunud reklaamkunsti alal, on pikemat aega töötanud välismaal suuremates ärikeskkolades, omandades sellekohase vilumuse. Ka on Eesti kunstnikkude tood reklaamplakati alal olnud mitmetel välismaa reklaamkunsti näitustel, nagu Kopenhaagenis, Malmös, Lionis, Budapestis ja viimati Ant-

Kunstnik G. Mambergi tööd Antverpeni rahvusvahelisel reklaamkunsti näitusel.

verpenis (mida kujutabki meie pilt) ja võitnud tähelepanu.

Viimasel esinemisel Antverpenis rahvusvahelisel reklaamkunsti näitusel võeti G. Mambergi

poolt valmistatud „Päevalehe“ plakat värvilise kaasandena rahvusvahelise reklaamkunsti almanakki, millist au tehti ainult väheste maade kunstnikkude töödele.

Kõige nõuetavamad paberossid Eestis on vastuvaidlemata:

A/S. Laferme

MANON

20 tk. 35 s.

STELLA

20 tk. 25 s.

Meetrisüsteemiliste mõõtude maksmapanemisest.

Oleme juba varem kaupmeeskonna tähelepanu juhtinud uute, meetrisüsteemiliste mõõtude tarvitusele võtmisele 1. jaanuarist 1929. a. („Kaal- ja mõöduseadus“ ühes selle elluviimise ja maksmapanemise määrusega on avaldatud Riigi Teatajas“ 1925. a. nr. 187/188 ja 1926. a. nr. 40). Oleme ka omalt poolt tungivalt soovitanud, et kaupmehed endid juba aegsasti riigi proovikoja poolt tembeldatud meetrisüsteemiliste mõõtudega varustaks, kuna üle riigi tarvitusel olevate 160- kuni 180-tuhande eksemplari mõõduabinõu valmistamine, isegi tembeldamine, juba pikemat aega nõuab. Kõik senised tundemärgid lasevad aga kindlasti oletada, et meil uue korra juure üleminekuga ummikusse satutakse. Mõõduabinõud tembeldatakse vastava seaduse kohaselt iga kolme aasta järele. Kaupmees, kes oma mõõduabinõud (veneaegsed), näiteks, 1927. aastal laskis tembeldada, peab juba järgmise aasta jooksul jälle uued muretsema ja need tembeldada laskma. Kuigi meetrisüsteemilisi mõõte ka enne 1929. aastat, s. o. juba Vene ajast peale on lubatud tarvitada, tegelikult ei ole aga meil neid enne uue sundmääruse maksma hakkamist peaaegu sugugi tarvitatud. Kas ei oleks seepärast otstarbekohasem veneaegsete mõõtude tarvitamise keelu asemel, mis 1. jaanuarist 1929. a. maksma hakkab, lubada veneaegseid tembeldatud mõõte tarvitada seni, kui nende tembeldamis-

aeg ümber saab, teiste sõnadega — võimaldada, näiteks, 5. septembril 1927. a. riigi proovikoja poolt tembeldatud veneaegseid mõõduabinõusid tarvitada kuni 5. septembrini 1930. a.

Kuuldavasti ongi meie majandusringkondadel tekkinud kavatsus „Kaal- ja mõöduseaduse eluviimise ja maksmapanemise määruse“ muutmist nõutada, mille järeldusel edaspidi paralleelselt meetrisüsteemilistele mõõtudele teatud aja jooksul ka venesüsteemilised mõõdud leiaksid tarvitamist; selle sammuga pääseksime ummikust ilma, et vastavaid ametasutusi tööga üle koormataks ja arusaamatusi tekiks.

Lõpuks olgu siinkohal tähendatud mõningatele puudustele, mis on avalikuks tulnud uute vihtide tarvitamisel: — Tinaplommi peale asetatud templid kustuvad vihtidelt, tarvitamise, vedamise jne. juures imekiirelt, kuna vase peale vajutatud templitega seda ei juhtu; vihid, eestkätt vähemad, mis tarvitusel kallismetallide jne. kaalumisel, olgu põhjas varustatud vabrikumärkiga, et järelekatsumisel hõlpsam oleks kindlaks teha, kes kergema kaalulise vihi tarvitamises, kui see peaks ette tulema, süüdi on, kas kaupmees või vabrikant.

Käesolevale juure lisatud tabel võimaldab orienteeruda meetrisüsteemiliste mõõtude ümberarvamises veneaegsetesse mõõduüksustesse ja ümberpöörduks.

Raskusmõõtude võrdlustabel.

Kilogrammide puudades, naeltes ja solonikkudes				Naelad ja puudad grammides ja kilogrammides			
Kilogr.	Umbrkaune		Täpne Naelad	Pund	Umbrkaune		Täpne
	Pund	Nael			Kilogr.	Gramm	
1/4	—	1/2	10	1/4	—	102	—
1/2	—	1	21	1/2	—	205	—
1	—	2	42 1/2	1	—	410	—
2	—	4	84 3/4	2	—	819	—
3	—	7	127	3	—	1229	—
4	—	9	169 1/2	4	—	1638	—
5	—	12	212	5	—	2148	—
6	—	14	254	6	—	2760	—
7	—	17	296 1/2	7	—	3372	—
8	—	19	339	8	—	3984	—
9	—	21	381 1/2	9	—	4596	—
10	—	24	424	10	—	5208	—
20	1	48	848	20	—	10416	—
30	1	72	1272	30	—	15624	—
40	2	96	1696	40	—	20832	—
50	3	120	2120	50	—	26040	—
60	3	144	2544	60	—	31248	—
70	4	168	2968	70	—	36456	—
80	4	192	3392	80	—	41664	—
90	5	216	3816	90	—	46872	—
100	6	240	4240	100	—	52080	—
1 gramm umbdes	—	sol. 22 1/2 doolli	—	1/1000	—	1	—
2	—	45	—	2	—	2	—
5	—	16 1/2	—	5	—	5	—
10	—	33	—	10	—	10	—
20	—	66	—	20	—	20	—
50	—	165	—	50	—	50	—
100	—	330	—	100	—	100	—

Õnesmõõtude võrdlustabel.

Liitrid, toopides ja pangedes		Toobid ja panged liitrites	
Umbrkaune	Täpne	Umbrkaune	Täpne
Vedelaained		Vedelaained	
1/2 liitrit	0,406525 tp.	1/2 toopi	0,61495 ltr.
1 liiter	0,81305 "	1 toop	1,2299 "
10 liitrit	8,1305 pg.	1 pang	12,299 "
1 dekalitrit	81,305 pg.		
Kuivalained		Kuivalained	
1 liiter	0,30489 kann.	1 kannis	3,2798 ltr.
2 liitrit	0,60978 "	1 küllim	13,1192 "
10 liitrit	3,0489 "	1 setverik	26,239 "
1 dekalitrit	30,489 klm.	1 Riia vakk	66,4100 "
1/8 setverikku	0,38112 stv.	1 thnder	6 setverik.
20 liitrit	6,0978 "		157,434 "
2 dekalitrit	0,76224 "		
50 liitrit	15,239 "		
1/2 hektoliitrit	0,7523 R. v.		
100 liitrit	3,8112 stv.		
1 hektoliitrit			
3/5 setverik.			

Pikusmõõtude võrdlustabel.

Umbrkaune	Täpne	Umbrkaune	Täpne
1/2 meetrit	1 küümar (21 t.) — kurr. 19 1/16 t.	1/2 meetrit	0,5334 mtr.
1	1 1/2 arss. (42 ") — 1 arss. 11 3/8 "	1	0,7112 "
1	3/4 jlg. (39 ") — 3 jlg. 33/8 "	1	0,3048 "
2	1 süld (34 ") — 1 süld. 78 3/4 "	2	2,1336 "

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja juhatus koosolekult.

Õiguslikus riigis ei tohi olla eesõiguslikke kaupmehi ega eesõigusiikke ostjaid.

Kaubandus-tööstuskoja juhatus koosolekul 31. augustil s. a. tuli arutamisele juriidiliste isikute tulumaksuseadus, milline eelnõu praegu riigikogu rahanduskomisjoni alamkomisjonis läbi vaatamisel.

Koja sündik hra M. Pung, kes Koja esindajana alamkomisjoni koosolekutest osa võtab, tutvustas juhatusel mainitud seaduseelnõu arutamise käiguga. Juriidiliste isikute tulumaksuseadustega kavatakse anda tunduvaid soodustusi juriidilistele isikutele, kes ühistegelistel alustel töötavad, teiste seas tarvitajate-ühingutele. See osa puhaskasust, mis saadud ärioperatsioonidest ühingu liikmete vahel, kavatakse juriidilistele isikutele tulumaksust vabastada. Sarnane seisukord tunduks aga ülekohtusena teiste kaupmeeste ja juriidiliste isikute suhtes.

Koja juhatus leidis, et õiguslikus riigis kõik isikud ja ettevõtted peavad olema üheõiguslikud. Ühistegelised ettevõtted tarvitavad samuti riiklike korraldusi, nagu teisedki; neile on samuti vaja riigi kaitset, omavalitsuse asutusi, politseid, kohtuasutusi jne. Kuna ühed äriettevõtted nende asutuste ülalpidamiseks äri- ja tulumaksude näol iga aasta suuri summasid maksavad, tahetakse teist osa ettevõttele, kes ärist saadud kasud oma liikmete vahel jagavad, maksudest vabastada. See oleks ülekohus. Juba praegu on meie äri-ringkondades väga terav pahameel selle üle, et ühistegelisi ettevõtteid nii finantseerimise kui ka maksustamise suhtes suuresti soodustatakse; uue

seaduse maksmapanemisega tõuseks see soodustus veelgi suuremaks. Sarnane asjaolu kutsuks kaupmeeskonnas esile suure rahulolematuse.

Koja juhatus otsustas kõige kindlamalt nõuda, et juriidilised isikud, olgu nad millise iseloomuga tahes, kui nad ärilisi operatsioone toimivad, ühesugustel alustel oma kapitalide ja kasude pealt maksustataks. Sellele seisukohale on ka kõik Koja sektioonid asunud.

Kaubandus-tööstuskoja kiri

vabariigi valitsusele metallitööstuse tollikaitse asjus.

Neil päevil esinesid masinavabrik „Franz Krull“ a.-s. ja metallitööstuse a.-s. „Ilmarine“ vabariigi valitsuse ees palvega, kodumaa metallitööstusele kaitset luua sellega, et sisseveo-tollitariifi § 150 p. o. 1, 2 ja 3, § 151 ja 152, 153 ja 154 ning 167 tõstetaks, mis aitaks ära hoida, et kodumaa ettevõtete tellimised välismaade tehastele kokku ei valguks, vaid neid tellimisi kodumaa tehastele antaks.

Nimetatud aktsiinseltsid pöörasid kaubandus-tööstuskoja poole palvega, et Koda nende esimest vabariigi valitsuse ees toetaks.

Koja juhatus oma koosolekul 31. augustil s. a., kõigekülgselt mainitud ettevõtete märgukirja läbi arutades, leidis, et põhjendused, mis märgukirjas ette on toodud, on tõeloludele vastavad ja kaaluvad. Koja juhatus kui ka Koja IV ja V sektioonid, kuhu koondatud nii suur- kui ka kesk- ja väiketöösturid, peavad kahetsusega seda kurba tõsiasi konstateerima, et mitte üksinda kodumaa eraettevõtteid, vaid ka valitsuse ja omavalitsuse asutused pahatihti oma tellimis-

Soovitame laost ja võtame tellimisi vastu järgmiste ehitusarvete peale igasugustes mõõtudes:

praeahjud, plliidiksed, kriskauksed, ahjuuksed, tahmauksed, keriseuksed, aurulapid, õhuvooluresid, mutrischeibid, aknagarnituurid, akna- ja uksehinged, akna nurkraud jne.

Töö kiire ja korralik.

Hinnad odavad.

Maksutingimused soodsad.

Metallitööstuse o.-ü. «TÖÖSTUR».

Tallinnas, Narva mnt. 63. — Kõnetr. 40-36. Telegr. aadr.: „TÖÖSTUR — TALLINN“.

tega omamaa metallitehastest mööda lähevad, juhtides neid tellimisi välismaa tehastele. Selle nähu kahjulik mõju meie rahvamajanduses on selge: suured summad valuutat voolavad riigi piiridest välja, meie töölised jäävad töö ja teenistuseeta, kuna meie metallitehased tellimiste puudusel kiratsevad, mis neid lõppeks ähvardab viia sulgemisele. Koja juhatus teades suudavad meie metallitehased oma saaduste kvaliteedi poolest hea eduga välismaa tehastega võistelda, kuna ka valmistuste hinnad välismaa omadest kõrgemad ei ole. Siin oleks tollikaitse tingimata

soovitav, eeldusega, et need masinad ja esemed, milliseid Eestis ei valmistata, 50-protsendilise tollialandusega sisse lastaks.

Neil põhjustel võtab Koja juhatus endale julguse meie metallitööstuste märgukirja toetada ja vabariigi valitsust paluda Eesti metallivabrikute palvele tollide tõstmise asjas lahkesti vastu tulla.

Kui vabariigi valitsus selle küsimuse arutamiseks kavatses korraldada erilisi nõupidamisi, siis palub Koja juhatus ka temal lubada oma esindaja kaudu asjatundjana neist osa võtta.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Väliskaubandus juulikuus 1928. a.

K. a. juulikuul jooksul toodi Eestisse välismaalt 42.552 tonni kaupu, 10.763.103 kr. väärtuses. Samal ajal veeti välja 70.657 tn., 14.302.963 kr. eest. Seega on juulis väljavedu 3.539.860 kr. võrra sisseveost suurem. Nii suur väljaveo ülejääk aitas kaasa 7 kuu väliskaubandusbilansi tasakaalustamiseks. Nagu teada, oli Eesti 1. poolaasta bilanss passiivne 3.047 tuh. krooniga — 7 kuu bilanss kujunes 493 tuh. krooniga aktiivseks:

Sissevedu	234.241 tn.	70.245.831 kr.
Väljavedu	287.693 tn.	70.738.923 kr.

Väljaveo ülekaal	53.452 tn.	493.092 kr.
------------------	------------	-------------

Võrreldes k. a. juulikuul väliskaubanduse andmeid läin. aasta sama kuu andmetega, näeme kõigepealt läbikäikude suurenemist k. a. juulis:

	1927. a. juuli		1928. a. juuli	
	Tuh.	Tuh.	Tuh.	Tuh.
	tn.	kr.	tn.	kr.
Sissevedu	28,6	8.102	42,6	10.763
Väljavedu	59,3	9.799	70,7	14.303

Sissevedu on suurenenud peaaegu kõikides rühmades — vähenemist on märgata ainult metallide ja metallkaupade ning vähesel määral veel instrumentide, kivide-muldade ja keemiaainete rühmas.

Väljaveos näeme tunduvalt suurenenemist meie tähtsamates kaubarühmades: karjasaadusi on välja veetud ligi 2 milj. krooni, kalakaupu ligi 200 tuhande, puusaadusi 1,7 milj., paberit 450 tuhande krooni eest rohkem kui läin. a. juulis. Seevastu on kiudaineid, tekstiilkaupu, kive ja muldi ning ka mõne muu vähema tähtsusega rühma kaupu (maitseaineid, metalle, metallkau-

pu ja instrumente) vähemal määral välismaale saadetud kui see läin. a. juulis sündis.

Riikide järele seisab meie sisseveos esimesel kohal Saksamaa, siis Am. Ühisriigid ja Inglismaa. Väljavedu on peaaesjaliselt Inglismaale sihitud (51,8% väljaveo üldväärtusest). Teisel kohal on Saksamaa ja siis Soome.

Liiprite väljaveovõimalus Hispaaniasse.

Meie konsuli kandidaat Barcelonas härra Del Rey teatab, et Hispaania raudteetseltside poolt on antud suurem tellimine raudteeliiprite peale härra J. Bosch Serra kätte, Calle Vallirana 32, San Gervasio, Barcelona (Hispaania). Kogutud teadete järele olevat härra J. Bosch Serra usaldusväärne ja krediitvõimeline ärimees, kelle poole asjast huvitatud Eesti ärid võiksid soovi korral pakkumistega pöörduda.

Tööliste arv suurtööstustes.

(Ettevõtted 20 või enam töölisega.)

Eesti suurtööstustes oli 1. juulil 1928. a. kokku 29.443 töölise tegevuses 28.822 vastu 1. juulil 1927. a. Tööstusettevõtete arv oli 284 (1. juulil 1927. a. 282). Tähtsamates tööstusharudes töötas tööliste järgmisel arvul: mäetööstuses 3128, mineraalide ümbertöötamisel 1804, metallitööstuses 3458, tekstiiltööstuses 8107, puutööstuses 5243, paberitööst. 2123, toidu- ja maitseainete tööstuses 1838 jne. Kesktööstuses (5—19 töölise) oli tänava 1. juulil tegevuses 4747 töölise vastu aasta tagasi. Kuna viimase aasta jooksul tööstuse mehhaniseerimise tagajärjel rohkem inimjõu kokkuhoidu on saavutatud, siis osutab see tööliste arvu kasvamine hoogsat tööstuse tõusu üldse, mis ka tõendust leiab tööstussaaduste ekspordi suurenemises.

Vekslid protestid.

Seisukorra paranemine mõnesugusel äritegevuse alal ja üldine majanduselu arenemine leiab väljendust ka veksliprotestide vähenemises.

Protestitud vekslite arv ja summa allub küll tunduvalle kõikumisele teatavate kuude järgi, ometi on võrreldes eelmise aastaga märgata protestide vähenemist, mis osutab meie ärielu tervenemist.

Esimesel poolaastal on Eestis kokku protestitud 19.576 veksl., kogusummas 4,89 milj. kr. (esialgsed andmed). 1927. a. esimesel poolel olid

vastavad arvud 23.966 veksl., 5,62 milj. kr. väärtuses. Muuseas selgub neist arvudest, et väikeste vekslite arv on tunduvalt vähenenud.

Otsib äriühendust.

Firma E. S. Modiano, Cavalla, Kreekamaal, otsib Eestis äriühendust. Nimetatud firma importeerib Kreekasse paberit, ehitusmaterjali, piiritust, tekstiilkaupa jne. ning eksporteerib sealt peamiselt tubakat ja tubakasaadusi. — Asjast huvitatud äriettevõtteid palutakse pöörduda otsekohe ülesantud aadressil.

Soome:

Tellisikivitorude-tööstus. Telliskivitorudest põhjavee äralaskmiseks on Soomes puudust tuntud 1919. a. peale kogu aeg. Viima-

1) toruaugu läbimõõt 40 mm, toruseina	paksus 12 mm, toru pikkus 333 mm
2) " " 50 " "	" 13 " " " 333 "
3) " " 65 " "	" 15 " " " 333 "
4) " " 80 " "	" 16 " " " 333 "
5) " " 100 " "	" 18 " " " 333 "
6) " " 130 " "	" 20 " " " 333 "
7) " " 160 " "	" 22 " " " 333 "

Torude hinnad on praegu franko vagun tehas: 40 mm:lised 55 Spenni tk., kaal umbes 1,2 kg

50	70	"	"	"	"	1,6	"
65	100	"	"	"	"	2,3	"
80	130	"	"	"	"	2,9	"
100	185	"	"	"	"	3,8	"
130	250	"	"	"	"	5,5	"
160	365	"	"	"	"	7,0	"

Suuruse järele tarvitatakse Soomes protsentuaalselt torusid järgmiselt: 40 mm:lisi — 78%, 50 — 10%, 65 mm — 5%, 80 mm — 3%, 100 mm — 2%, 130 mm — 2%, 160 mm — 2%. Iga aasta suureneb torude tarvidus umbes 750.000 toru võrra. Sisseveotoll on 10 Spn. kg pealt. Meie telliskivitehased võiksid kalkuleerida, kas ei oleks mõtet telliskivitorusid valmistada ekspordi jaoks Soome.

Lubja ja tsemendi puudus. Mitmest paigast maalt kaevatakse suure lubja puuduse üle. Kauba puuduse põhjuseks olevat, nagu ajalehed kinnitavad, lubjaveo vagunite puudus, kuna lubja ainult seks määratud erivagunites võib vedada. Ka tsemendist tundub mõnes paigas maal puudust. Lubja- ja tsemenditööstuses on praegu suured laiendus- ja ümberehitustööd käimas. Tulevast kevadest peale tõuseb Soome lubjaahjude aastane produktsioon

sel ajal annab see puudus end eriliselt tunda, kuna läinud sügisel Kuopio saviosaakeyhtiö tehas maha põles ning telliskivitorude valmistamine lakkas.

Soomes tarvitatavate telliskivitorude normaal mõõdud on järgmised:

105.000 tonni pealt 170.000 tonni peale, samuti suureneb ka tsemendi toodang praegusest 1.600.000 tünnist aastas 2.600.000 tünni peale. Nii arvatakse tuleval aastal kodumaa tööstus suutvat rahuldada kõike Soome lubja ja tsemendi tarvidust.

Rootsi:

Laevade hüpoteegipank Rootsis. Rootsi juhtivad laevaärid kavatsesid asutada rahvusliku kreditaatuse, kes laevaomanikele laevade pantimisel laenusid annab, samal alusel, nagu hüpoteegipangad annavad laenu maade ja majade vastu. Initsiaatorite grupp on juba valitsuse poole pöördunud vastava esitisega. Selle hüpoteegipanga aktsiakapital peab olema üle 1 miljoni krooni ega tohi tõusta üle 3 milj. krooni, samuti peab pank omama 3—6 miljonit krooni garantiifondi. Mõned laevaärid on juba teatanud oma valmisolekust suuremaid summasid uues pangas investeerida; ja valitsust on palutud pangale garantiifond anda uue panga obligatsioonide vastu. Rootsi laevaehitustehaste ja laevaomanikkude ühing toetab elavalt seda kavatsust ja loodab, et asutatavast pangast saab mõjuv toetus riigi laevaehitusfondile, mis ei suuda üksi kõiki vajadusi sellel alal täita. Nii näiteks

on emigrantide laevade omanikud sellest fondist laenu saanud ainult harukorral, aga uus raha-asutus toetaks ka selliste laevade omanikke. Initsiaatorite grupp on arvamisel, et laev pandi-objektina pakub samasugust kindlustust kui mõni maatükk ja nõuavad, et eesõigus laenu-saamiseks peab olema neil, kes laevu kodumaal ehitavad.

Leedu:

Suhkrutööstus.

Suhkrutööstus Leedus avaldub ainult suhkru-naerite kasvatamises. Naerid veetakse Saksa-maale ümbertöötamiseks. Aja jooksul tahetakse siin ka suhkrufabrikut asutada. Nagu kuulda, ei jäävat Leedus kasvatatud naerite suhkruisaldus teiste maade omadest maha. Kurdetakse ainult, et Leedu põllumehed olevat liig konservatiivsed ja väga visad mingisuguse uue põllumajandus-lise alaga tegemist tegema. Lätlased, olles sama-des kliimatilistes tingimustes, olevat jõudnud juba omale isegi suhkrufabriku asutada.

Praegu veab Leedu suhkrut sisse aastas 20 milj. liti eest, mis näitab iga aastaga tõusmise tendentsi.

Suhkrunaerite kasvatamine on Leedus järg-miselt arenenud:

1293. a. oli suhkrunaereid külitud	49 ha.
1925. a. „ „ „	116 ha.
1926. a. „ „ „	192 ha.
1927. a. „ „ „	251 ha.
1928. a. „ „ „	322 ha.

Sellest näeme, et suhkrunaerite kasvatamine suureneb iga aastaga.

Tingimused suhkrunaerite kasvatamiseks Leedus on küllalt soodsad. Majapidamised, kes tahavad suhkrunaerite kasvatamisega tegemist teha, saavad suhkrunaerite kasvatajate seltsilt toetust iga ha külimiseks: talvel 200 litti (75.— Ekr.) ilmaprotsendita laenu väetise mu-retsemiseks ja kevadel veel 200 litti suhkrunaeri põllutöödeks. Peale selle antakse veel seemneid laenuks. Põllumehed, kes tahavad toetust saada, peavad juba aegsasti (1 aasta varem) suhkrunaerite kasvatajate seltsiga sõlmima vastava lepingu. Kuid selts teeb lepingu ainult nende majapidamistega, mis mitte üle 15 klm. lähemast raud-teejaamast kaugel ei asu, sest muidu ei tasu suhkrunaerite kasvatus end ära. Peale selle lubab selts 1929. a. iga vagunisse laaditud meeter-tsentneri (100 kg.) pealt maksa 8 litti (3.— Ekr.).

„CONTINENTAL“ kirjutusmasin PARIM MAAILMAS

Asutused, ärid, ettevõtted, laske enestele demonstreerida **UUEMAT** „CONTINENTAL“ masina mudelit!

Arvemasinad: „THALES“, „ORIGINAL-ODHNER“.
Paljundamisaparaadid: „OPALOGRAPH“ ja eht „SCHAPIROGRAPH“. Kaardisüsteem „ACME“

Inglise värvipaelad igasugu süsteemi masinatele.
Inglise sõepaber jne. jne.

K./M. LIER & ROSSBAUM

Viru tän. 7. TALLINN. Kõnetr. 27-34.

Uued seadused ja määrused.

Enamsoodustus Eesti kaupadele Kanadas ja Kanada kaupadele Eestis.

Eesti-Briti kauba- ja laevanduslepingu art. 28 on öeldud, et kaubad, mis pärit või valmistatud Indias või teistes Tema Briti Majesteedi omavalitsusega dominiioonides, asumaades, maades või protektoraatides, peavad Eestis enamsoodustatud riigi käsitluse osaliseks saama täieliselt ja tingimusteta, niikaua kui India või sarnane omavalitsusega dominiioon, asumaa, maa või protekto-

raat annab kaupadele, mis pärit või valmistatud Eestis, niisama soodsa käsitluse kui see, mis on antud igast muust välisriigist pärit või seal valmistatud kaupadele.

Nagu müüd välisministeerium teatab („R. Teat.“ nr. 64 — 1928. a.), laiendatakse enamsoodustatud riigi käsitlus Kanada kaupadele vastastikususe alusel, alates 1. aug. 1928. a.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Piima kultuurhape („Säurewecker in Pulverform“) ja juustulaap („Käselab-Pulver“) t. t. § 112 p. 9 alla kuuluvaks kui eraldi nimetamata keemia preparaat (T. K. ots. nr. 1928 — 10. VIII. 28);

Rauahapendist ja ränimullast koosnev värv („Aluminium-Mennige“) t. t. § 125 p. 2-a alla kuuluvaks kui rauahapendist värv (mitte värv alumiiniumist); (T. K. ots. nr. 1925 — 10. VIII. 28. a.);

Puuvilla ketrus-ajätistest valmistatud puuvill, värvitud, t. t. § 182 p. 2 alla kuuluvaks kui puuvill värvitud. (T. K. ots. nr. 1923 — 10. VIII. 28. a.).

Lõhestamata vitsadest punutud korvid, milles tühjad klaaspudelid sisse toodud, värvimata, t. t. § 64 p. 1-a alla kuuluvaks kui iseseisva väärtusega kaup. (T. K. otsus 17./18. VIII. 28. a. nr. 1997).

Värvilisest klaasist kausitaoline tuhatoos lihtsast metallist kandiga ümber ääre, kandi külge kinnitatud samast metallist sigarite alused, t. t. § 77 p. 4-a alla kuuluvaks, silmas pidades, et metallosad ei ole kaunistuseks määratud, kuivõrd nad ei ole kullatud. (T. K. otsus nr. 1991 — 17./18. VIII. 28. a.).

Klaasist kauss, mille küljele lihvitud ornament. Kausi ääre ümber lihtsast metallist kant, mille külge kinnitatud samast metallist sang, t. t. § 77 p. 5 alla kuuluvaks kui klaasteos dekoreeritud. (T. K. otsus nr. 1994 — 17./18. VIII. 28. a.).

Sarvest, tselluloidist jne. kamidevalmistamismasin (dubleerimis-

masin), mis koosneb elektervooluga soendatavast alusest ja masinast enesest, masin ilma alusega, t. t. § 167 p. 1-a ja elektriga soendatav alus t. t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks. (T. K. otsus nr. 1998 — 17./18. VIII. 28. a.).

Sõiduauto, mille kaal ühes demonteeritud kaitseraudadega 101.300 kg, k. t. § 173 p. 6-a /bb alla kuuluvaks ühes kaitseraudadega kui auto tarvilikkude osadega. (T. K. otsus nr. 2000 — 17./18. VIII. 28. a.).

Valge paber, mis mitte valtside abil, vaid kolmandal viltpressil krobelseks tehtud, mille tagajärjel paberil veemärkide taolised väikesed sügavused, t. t. § 177 p. 2-c alla kuuluvaks, samal alusel kui veemärkidega, arvesse võttes paberi valmistamisviisi ja talitades tollisead. § 216 kohaselt. (T. K. otsus nr. 2001 — 17./18. VIII. 28. a.) — Lisa: proov.

Kokkupandavad piljirööst õngeridvad, riidest vutlaaris, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui pudukaup ühes vutlaariga. (T. K. otsus nr. 2003 — 17./18. VIII. 28. a.).

Lihtsast metallist tasku tule-süütaja korpus t. t. § 215 p. 3 alla kuuluvaks kui pudukaup lihtsast metallist. (T. K. otsus nr. 1992 — 17./18. VIII. 28. a.).

Tindipotialus ühes kruvi abil külgekin- nitatava tsingist kujuga t. t. § 216 alla kuuluvaks kui kirjutus-tarbeasi, mis koos ühe üksuse moodustab. (T. K. otsus nr. 1996 — 17./18. VIII. 28. a.).

Puumaterjali märkimiseks tarvitatav sinine kriit 12,5×2 cm tsilindri- taolistes tükkides t. t. § 216 märk. 3 alla kuuluvaks, samal alusel nagu rätsepakriit, talitades t. s. § 216 järele. (T. K. otsus nr. 1987 — 17./18. VIII. 28. a.).

Myosalvarsan t. t. § 112 p. 9 alla kuuluvaks. Kui seda aga sisse tuuakse originaalpakistes mitmel viisil doseeritult ühe ravitsemise vältuse jaoks, siis t. t. § 113 p. 1 alla kuuluvaks. (T. K. otsus nr. 1986 — 17./18. VIII. 28. a.).

II.

1) Päritolu tunnistuses oli masinate kaal 5% vähem tähendatud kui revideerimisel leiti, kuna masinate kaal õige oli.

Tollinõukogu tunnistas päritolutunnistuse maksvusetuks.

Tollikomitee muutis tollinõukogu otsuse ning tunnistas päritolutunnistuse vastuvõetavaks, arvesse võttes, et masinate arv on leitud kooskõlas olevat päritolutunnistuse andmetega ja kahtlust pole tõstetud, et terve kaup on Soome saadus. (T. K. otsused nr. nr. 1976, 1977 — 17./18. VIII. 1928. a.).

2) Spetsifikatsioonis oli tähendatud 60 pudelit whiskyt, kuid revideerimisel leiti 120 poolpudelit. Tollinõukogu tunnistas spetsifikatsiooni mitte korralikuks.

Tollikomitee muutis tollinõukogu otsuse, arvesse võttes, et kauba hulk oli üles antud spetsifikatsioonis t. s. § 189 p. e kohaselt, ja kui tolliametil selge ei olnud, et sõnadega „60 pudelit“ tähendatakse nimelt kauba hulk (mõõt), siis pidi ülesandekiri tagasi antama tollisead. § 190 esimese osa järgi. (T. K. ots. nr. 1973 — 17./18. VIII. 28. a.).

III.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee seletas vab. val. määruse kantseleimaksu võtmise kohta (R. T. nr. 12 ja 58 — 1928 a.) järgmiselt:

„Kõiki väljaveetavaid kaupu, seal hulgas ka niisuguseid, mis välismaalt on tulnud ja kas umbertöötatud (jutekaltsud, valge pleki jätised jne.) või umbertöötamata kujul (jõumasinad jne.) välismaale lähevad, kuivõrd ainult neid tagasi ei veeta t. s. §§ 269—273 ettenähtud korras ja nad ka transiitkaupade hulka ei kuulu (määruse p. b), tuleb lugeda kodumaa kaupadeks ja nende kohta tarvitada määruse p. a-bb. (T. K. otsus nr. 1984 — 17./18. VIII. 28. a.).

Õiendus.

„Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ nr. 17 on tolliteadetes tekkinud viga, mida palume lahkesti parandada:

On trükitud (II veerg 8. rida, lhk. 403) „valgest puhutud klaasist kann, nikeldatud vaskplekist kaetud“ — peab olema: „Valgest puhutud klaasist kann, nikeldatud vaskplekist kaela, kaane ja käepidemeaga jne.“

Turgude ülevaade.

. Toiduainete turg.

London.		Pärnu H. D. £		—	
11. IX. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		Slanetz U/A Medium.	”	106	
Northern Manitoba £	45/3	Bacon, kaal 112 Ingl. naela,			
Hard Winter ”	42/—	Iiri sh.	104.0	—	114.0
Rosario Santa ”	41/9	Daani ”	105.0	—	112.0
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Kanada ”	100.0	—	106.0
Manitoba ”	33/6	Ameerika ”	—	—	—
Austraalia ”	31/3	Munad, kaal — 120 Ingl. naela			
Kansas ”	33/—	Inglise ”	17.0	—	21.6
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —		Iiri ”	—	—	—
370 Ingl. naela. ”	29/6	Või, kaal — 112 Ingl. n.			
California, kaal — 424 Ingl.		Hollandi sh.	180.0	—	182.0
naela ”	38/—	Daani ”	186.0	—	188.0
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		Us-Meremaa ”	170.0	—	190.0
La Plata ”	24/6	Austraalia ”	148.0	—	172.0
Canada Nr 2. ”	27/6	Argentiina ”	160.0	—	174.0
8. IX. 28. Linad, cif.		Besti või ”	—	—	—
Riga Z. K. ”	95 — 97	Läti või I sort ”	—	—	—
		” ” II ” ”	—	—	—

Hamburg.

11. IX. 28. Nisu
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 218—220
 Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl. 13.30
 Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin fl. 11.85
 Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin \$ 5¾—7

Rukis
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 220—225
 Western II, cif 100 kgr. eest fl. 10.45

Kaerad
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 200—204

9. IX. 28. Odrad, talve
 Sisemaa, tonni eest (tänavu-aastane) Rmk. 200—204

Odrad, suve
 Sisemaa, tonni eest (läinud-aastane) " 225—247

11. IX. 28. Suhkur
 C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest, loco £ 13/7½

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin £ 12/9
 Jaava, 50 kgr. eest, termiin American Fine Granulated 50 kgr. eest

Riis Burmah II, 50 kgr. eest " 13/6

Rasv
 Purelard American, 100 kgr. eest \$ 34¼
 Steamlard " 32½

Või Berliini en gros hinnad, tsentneri eest Rmk.

Sisemaa I sort " 185
 " II " " 170
 " III " " —
 Välismaa I sort 213—218
 " II " " —
 Eesti või " 196—197
 Läti punane " —
 " must " —

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	3. IX	4. IX	5. X	6. IX	7. XI	8. IX	10. IX	11. IX
Frank . . .	124.27	124.28	124.28	124.27	124.23	124.26	124.26	124.23	124.22	124.23	124.22
Dollar . . .	4.8534	4.8531	4.8531	4.8528	4.8526	4.8525	4.8519	4.8515	4.8512	4.8507	4.8509
Rootsi kroon	18.127/8	18.128	18.127/8	18.128	18.128	18.128	18.128	18.128	18.13	18.128	18.127/8
Daani kroon	18.181¼	18.181¼	18.181¼	18.18¾	18.18¾	18.19	18.191/8	18.188	18.19	18.187/8	18.187/8
Norra kroon	18.188	18.187/8	18.18¾	18.188	18.188	18.19	18.19	18.188	18.19	18.187/8	18.19
Saksa mark	20.367/8	20.36¾	20.36¼	20.357/8	20.36¼	20.36¾	20.36¾	20.36¼	20.358	20.36¼	20.36
Soome mark	192.80	192.80	192.75	192.77	192.80	192.80	192.75	192.70	192.75	192.70	192.70
Floriin. . .	12.1050	12.1050	12.1043	12.1043	12.1031	12.0987	12.0993	12.10	12.1012	12.1018	12.10
Liira . . .	92.61	92.60¼	92.68	92.67	92.68	92.68	92.68	92.69	92.68	92.75	92.77
Helveetsia fr.	25.20¼	25.20¼	25.20¼	25.20¼	25.20	25.19¾	25.197/8	25.195/8	25.193/8	25.195/8	25.193¼
Tshehhosl.kr	163.75	163.75	163.75	163.68	163.75	163.68	163.68	163.68	163.68	163.62	163.68
Belgia frank	34.90¼	34.90¼	34.90¼	34.90¼	34.90¼	34.90¼	34.90	34.90	34.90	34.90	34.897/8
Shillingid . .	34.42	34.43	34.43	34.43	34.42	34.42	34.43	34.42	34.42	34.41	34.42
Pengo . . .	27.84	27.83	27.83	27.84	27.83	27.84	27.84	27.84	27.84	27.84	27.84
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.17	25.20	25.27	25.17	25.18	25.17
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . . .	9.47	9.47	9.47	9.43	9.46	9.45		9.35	9.35	9.35	9.34
Eesti kroon .	18.12	18.12	18.12	18.11	18.12	18.12	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
Höbe p/unts	2/37/8	2/31¼/16	2/31¼/16	2/39/16	2/31/16	2/35/8	2/39/16	2/31/2	2/31/8	2/21¼/16	2/29/16
Plaat. p/unts			300/310						300/310		
Kuld p/u. . .			84/11¼/2								84/11

	B E R L I N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	3. IX	4. IX	5. IX	6. IX	7. IX	8. IX	10. IX	11. IX
Naelsterling	20.367	20.365	20.363	20.358	20.362	20.364	20.364	20.358	20.355	20.362	20.362
Frank . . .	16.39	16.38	16.385	16.375	16.39	16.39	16.41	16.385	16.39	16.385	16.385
Dollar . . .	4.1965	4.1905	4.1965	4.195	4.196	4.197	4.197	4.1965	4.197	4.1975	4.1975
Rootsi kroon	112.31	112.31	112.33	112.28	112.28	112.32	112.32	112.31	112.29	112.29	112.32
Daani kroon	112.01	111.97	111.99	111.98	111.97	111.97	111.97	111.95	111.94	111.95	111.96
Norra kroon	111.95	111.96	111.96	111.92	111.92	111.97	111.97	111.93	111.92	111.92	111.94
Soome mark	10.563	10.564	10.561	10.56	10.562	10.563	10.563	10.564	10.562	10.565	10.568
Floriin. . .	168.21	168.23	168.22	168.20	168.19	168.28	168.29	168.24	168.23	168.26	168.23
Liira	21.985	21.975	21.98	21.975	21.96½	21.975	21.975	21.97	21.96	21.955	21.955
Helveetsia fr.	80.765	80.80	80.80	80.77	80.785	80.815	80.81	80.79	80.785	80.80	80.79
Tshehhosl.kr	12.435	12.438	12.435	12.431	12.433	12.433	12.435	12.433	12.437	12.433	12.438
Belgia frank	58.345	58.34	58.34	58.33	58.33	58.345	58.30	58.345	58.335	58.535	58.36

Paberi-, kirjutus- ja joonistusmaterjalid.

PHILIPP SCHAEFER A/s.

TALLINN, HARJU T. 21. KÖNETR. 12-12.

Ainuesindused:

- „NATIONAL“ kontroll- ja registreerimiskassad,
 - „UNDERWOOD“ kirjutusmasinad,
 - „DALTON“ ameer. kirjutavad arvemasinad,
 - „HANNOVERA“ } arvemasinad,
 - „LIPSLA“ }
 - SOOME raha- ja arhiivkapid firma „MERIVAARA.“
- Büroomasinatate parandustöökoda.

Schokoladi-,
kompveki-
ja biskviidi-
tehas
R. Klausson

Tallinn

Jahu tän. 5, kõnetr. 19-05.

Messil oma paviljon.

A/S. O. PALLAS & KO

Tallinnas, Maakri tän. 6

Kõnetr. 16-80. Telegr. aadr. «Pallasko»

Alaliselt laos suures valikus igasugused

**TÖÖRIISTAD, E HITUSTARBED,
RAUA- JA TERASKAUP,
MAJAPIDAMISE TARBED**

OMA VABRIKU SAADUSED:

**UKSE-, AKNA- JA KAPIHINGED,
MITMESUGUSED E HITUSTARBED**

Soodsam ostukoht kaupmeestele ja ehitajatele

~~~~~ Tellimiste K I I R E täitmise ~~~~~

A/s. W. Schneider & Ko.

Tallinnas

Soovitab laost ja võtab vastu tellimisi otse vabrikutest saatmiseks vabrikuhindadega kõikisugu **põllutöomasinate** ja **mootorite** kui ka igasuguste **raua-, puu-, liha-, leiva-, lina-** ja mitmesuguste teiste tööstuste masinate peale.

Alaliselt laos saada **viljaniidumasinaid, rehepeksugarnituure,** hobuse ja aurujõuga aetavaid, j. n. e.

Rauda, terast, plekki, ehitusmaterjale, masinarihmu ja **õlisid,** kõikisugu teras- ja raua-kaupa.

D. V. F.

— Kuulilaagreid ja teraskuule —

Hooaja lõpulejõudmisega müüme kogu vähemaid **peksumasinaid** ja ühehobuse **rohuniitjaid** alla sisseostuhinda.

Oskar Kilgas

Trikoo-, pitsi- ja sukavabrik

Tallinnas, Püritän. 3

Kõnetraat 2-23

Valmistab kõrges headuses

siid- floor- ja villaseid

sukki ja sokke. Lastesukki

Villast, puuvillast ja siidist

trikoo pesu ja spordiülikondi

Pesupitsid - Broderid- ja Vene pitsi

(klöppel)

Müük ainult en-gros

KINNITUS-AKTSIA-SELTS EESTI LLOYD

JUHATUS TALLINNAS

PIKK TÄNAV NR. 11. - KÕNETRAADID: 6-24, 17-03

TULI-, ELU-, ÕNNETUSJUHUSTE- JA
VEOKINNITUS

KINNITAGE OMA VARANDUST JA ELU
KUNI VEEL AEG!

Soovitab suurel ja väikesel arvul:

Arstlikud ja tehnilised keemiaained	Sooda kaltsineerid ja fükis, glaubersool
Karbiid, bensiin, vaseliinõli	Shellak, sandarac, parafiin
Masinarasv (Tavot), määrdeõli	Smirgel ja klaaspaberid
Soola-, väävel-, salpeeter- ja	Pigimust, grafiit, aniliinvärvid
karboolhape	vosvorlubi loomadele ja
Karnauba, Japan ja meevahad	Heitmanni ja Braunsi riide-
Seebikivi ja kampvol	värvid
Maalivärvid, kuivad ja õlishõõrutud	Põrandavärv, mis 12 tunniga kuivab
Värnits, färpenfiin, pimstein	Ameerika I a, I a emailvärv
Pintslid, kodumaa ja välismaa liim	«EFFEKTO» autovärv
Õilakid Moly'n ja Nobles Hoar	Juustulap, juustuvärv, võivärv,
	kultuurhape

A.-S. MEY ja LANDESEN

Tallinn, Viru tän. 9. Kõnetraat 14-36